

ΚΡΙΤΙΚΗ

ΘΕΑΤΡΟ ΚΝΩΣΣΟΣ - ΧΡΙΣΤΟ ΜΠΟΪΤΣΕΦ

«Ο συνταγματάρχης πουλί»

Του ΓΙΩΡΓΟΥ
ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Το πρόγραμμα του έργου μας πληροφορεί πως το έργο «Ο συνταγματάρχης πουλί» που παίζεται στο Θέατρο Κνωσσός βραβεύθηκε επανειλημμένως και μάλιστα, απέσπασε το «Διεθνές βραβείο» του βρετανικού συμβουλίου, για το καλύτερο θεατρικό έργο, αφού επιλέχθηκε από 400 θεατρικά έργα που είχαν πάρει μέρος από όλο τον κόσμο.

Επίσης, το βραβείο απονεμήθηκε από τον Χάρολντ Πίντερ. Φαίνεται πως είμαστε πολύ καθυστερημένοι θεατρικά εδώ στην Ελλάδα, που δεν βρίσκουμε κανένα έργο αξιο για το πρώτο βραβείο στον εκάστοτε ετήσιο θεατρικό διαγωνισμό. Γιατί το έργο αυτό, χωρίς να φταίει η παράσταση, είναι μια φτωχική επίδραση από τον μεγάλο Μπρεχτ και γραμμένο από έναν συγγραφέα σαν πρωτόλειο, τη στιγμή που θεωρείται σαν έργο από τα καλύτερά του. Επιμένω πως ο Λάμπρος Τσάγκας, από τους καλύτερους σήμερα θεατρانθρώπους μας, αστόχησε στην επιλογή του. *αν κι έβλεπε όλα τα παρτούζα του* κατάφερε με την παρτούζα του σαν πρωταγωνιστής επιστρατεύοντας όλη τη θεατρική του ευαισθησία.

Το έργο διαδραματίζεται σ' ένα ψυχιατρικό νοσοκομείο από τη στιγμή που φθάνει να προσφέρει τις υπηρεσίες του εκεί ένας ναρκομανής γιατρός. Οι τρόφιμοι είναι όλοι κι όλοι έξι, ο καθένας στον δικό του κόσμο και από την αρχή βλέπεις την παράνοια να κυριαρχεί παντού. «Με μια συνεχή ροή εικόνων ανθρώπινης θλίψης και συμφοράς από τα σύνορα του Κοσσυφοπεδίου, ο καθένας γνωρίζει αυτή τη στιγμή ότι η ζωή, σε τουλάχιστον ένα μέρος των Βαλκανίων, δεν είναι για την ώρα αστείο ζήτημα». Το έργο είναι γραμμένο το 1995 και προφητικό για το 1999 όταν η Γιουγκοσλαβία βομβαρδιζόταν ανελέητα από τους Αμερικανούς. Το μεγαλύτερο μέρος του έργου τοποθετείται στα συντρίμια ενός μοναστηριού αποκομμένου, λόγω λύκων και χιονοθουελλών σε ένα απόμακρο φαράγγι, όπου οι ψυχασθενείς τρόφιμοι ζουν μια εφιαλτική ζωή μέχρι που ένα αεροπλάνο αποπροσανατολισμένο, τους γεμίζει με πακέτα ανθρωπιστικής βοήθειας. Οι «τρελοί» γίνονται φρουροί της ειρήνης με τις στολές που φορούν και τότε οι αφανισμένοι τρόφιμοι αποκτούν μια εσωτερική δύναμη μέσω της έκθεσής τους στον «έξω κόσμο» και με τη βοήθεια ενός συνταγματάρχη, προσπαθούν να γίνουν μια δύναμη επίσημα αναγνωρισμένη. Οι οικτρές τους αυταπάτες, τους στηρίζουν σε όλο τον δρόμο μέχρι τα γραφεία των Ηνωμένων Εθνών στο Στρασβούργο. Δεν είναι πια τρελοί. Πιστεύουν πως και γι' αυτούς υπάρχει κάποιος χώ-

ρος που θα μπορέσουν να δείξουν τη δύναμη και την παρουσία τους. Με το NATO να παρουσιάζεται σαν παντοδύναμος Θεός, αυτό που έχουμε εδώ, είναι σαφώς μια αλληγορία για τον πόθο της Ανατολικής Ευρώπης να συμμετάσχει στο συμπόσιο. Ο Μπόϊτσεφ δεν ενδιαφέρεται να εξετάσει τη φύση της τρέλας, εκτός αν, όσον αφορά στο θέμα, μια ευχή για ένωση με τη Δύση που αποτελεί ενοχλητικό σύμππτωμα.

Το έργο παρουσιάζει μια συσσώρευση στόχων, ο συγγραφέας θέλησε να τα πει όλα κι αυτό αποτελεί μια πλοκή βεβαρημένη με ανακολουθίες και παλινδρομήσεις. Στο τέλος, από τον συνταγματάρχη που τους στρατολόγησε στην ουτοπία και από την ποιητική προσμονή των περισσότερών τον απρόσμενο θάνατο του αρχηγού τους, πέφτουν στον στυγνό στρατοκράτη καινούργιο αρχηγό τους, που τους ετοιμάζει για σφαγή σε κάποιο Αφγανιστάν ή μελλοντικό Ιράκ που βέβαια όταν γράφηκε το έργο ήταν μακρινός στόχος των Σιωνιστών. Οι πρώην τρελοί που ζούσαν στην αόριστη παράνοια της ύπαρξης, γίνονται τώρα τα υποπόδια ενός στρατιωτικού μηχανισμού που είτε NATO λέγεται, είτε ΟΗΕ, είτε Ενωμένη Ευρώπη, δεν παύει να εξυπηρετεί την Αμερικανοκρατία και την αρπαγή.

Η σκηνοθεσία του Λάμπρου Τσάγκα δε φαίνεται να πρόδωσε τα μηνύματα του συγγραφέα. Μόνο που η ανάγκη για ζωή και δράση λίγων παρανοϊκών ανθρώπων ήρθε «σαν έτοιμη από καιρό», ενώ μέχρι την εμφάνιση του αρχηγού ήταν άγνωστη και παθητική στο έπακρο με εξαίρεση τον Νταούτ που η σεξουαλική του ανικανότητα εκραύγαζε για κάποια άμυνα σε μια σκληρή μοίρα. Ο ίδιος (Λάμπρος Τσάγκας) με τον αέρα του ηθοποιού, που έχει υποδυθεί με επιτυχία τόσους ανομοιογενείς ρόλους, υπήρξε άνετα ερμηνευτής ενός διφυούς ακόμα ρόλου στρατοκράτη και ουτοπιστή. Οι άλλοι κινήθηκαν μ' επιτυχία σε θεατρικές φιγούρες που όταν κυριαρχεί η παράνοια, υπάρχει και μία ευκολία στη γενική εμφάνιση. Ο ναρκομανής γιατρός (Ευθύμιος Λιάτος) ο κουφός ηθοποιός (Δημήτρης Τζουμάκης), η Πέπα, πόρνη (Γιώτα Φωτοπούλου), ο Ματέι (Γιάννης Μπίμης), ο Νταούλ (Κώστας Κλάδης) και ο Κύρο, κλέφτης (Τάκης Λιατζιβίρης). Τα σκηνικά και κοστούμια (της Λέας Κούση) συμβατά με το έργο και η μουσική (του Γιούρι Στούπελ) ακούστηκε αρκετά καλά.